

1930 - 1940

I dette tiåret blir sakene, referatene og omtalen av aktuelle hendelser lengre og fyldigere. En stor sak høsten 1931 var det store raset på sørsiden av Frafjorden - med store tsunamiskader. Samtlige naust i Frafjord ble ødelagt. Andre stikkord er småkraftverk, flaum, ulykker og ulovelig slyefiske etter laks. Vinddalen bureisingsprosjekt er under planlegging. Kanskje den mest spesielle meldingen er at det planlegges gravplass i Frafjord (19.07.1934). Og så kom tyskerne og invaderte landet. Heftige kamper i Dirdal og Gloppedalen.

Onsdag 28. oktober

Veldige fjellras i Frafjord idag

Rasene danner en flodbølge som går flere hundre meter op i landet i Frafjord, Helle Forsand og Dirdal og tar naust og båter med seg

Fra Dirdal meldes til Aftenbladet, at det idag har gått veldige fjellras i Frafjord. Rasene gikk på et sted som heter Strandseid-urå, hvor det gikk ras også i sommer. Det første ras gikk i morges, det blev efterfulgt av et ut på formiddagen og ved 14-tiden i dag kom det tredje og største. Raset var av veldige dimensjoner, og dannet en flodbølge som herjet stygt over hele fjorden, i Helle, Forsand og Dirdal. Det var et svært

stykke av fjellet som raste like i sjøen.

I Dirdal gikk flodbølgen flere hundre meter op i landet, drog naustene på sjøen og tok alle småbåter med seg. Den veltet også en stor motorskøyte. Bølgen gikk op gjennom elven og truet en løe som lå langt oppe fra sjøen.

Raset og flodbølgen vakte stor engstelse i bygdene. Flere steder var bolighusene truet.

Naturkatastrofen i Frafjord.

Det var speilblankt og måneskinn da jeg igår kveld kom inn til Frafjord. Elementene var falt helt til ro. Hverken sjøen eller fjellet rikket sig lenger. Ryktet om raset i Frafjord hadde spredt sig som ringer i vannet. Ute ved Høle hadde man merket litt bevegelse i sjøen. Ved Forsand visste man at det bare stod ett naust igjen i Frafjord. På Helle visste man at også kaien var drevet til sjøs, og at den nu lå et par km. ute i fjorden.

Jeg fortalte mannskapet ombord på båten om raset. De kjente da ikke til det, men de kunde fortelle mig hvor det måtte ha gått. Man ventet ras der inne.

— Vi liker aldri å ligge over om natten i Frafjord, sa en av mannskapet. Vi har helst lyst til å gå i land og legge oss under en stein, fremfor å ligge ved kaien under en bratt fjellhammer.

På Helle hadde det vært uro i sjøen hele dagen, og ved 14-tiden blev sugdraget så sterkt at det la bunnen tørr ved kaien. Her fikk jeg motorskyss med ordføreren og lensmannen i Forsand som skulde inn og se på ødeleggelsene. Den siste vilde også lete efter kaien for å redde i land stumpene, men det var for mørkt, så vi fant dem ikke. Derimot fisket vi op endel tonner som rekte omkring i fjorden.

Meldingene om at det stod ett naust igjen, viste sig å være noe overdrevne. Det stod nok, på sett og vis, men det var ikke lenger noe naust. Alle de øvrige naust i Fra-

Fjordens 12 naust revet overende og 25 båter slått til pinneved. — Folk var forberedt på rasene.

Den materielle skade anslås til 12-15,000 kroner.

Fra vår utsendte medarbeider.

fjord, 12 i tallet, er klappet sammen som korthus bortover stranden. Den veldige flodbølge har gravd flere vikker inn i sandvollen og kastet en stor hestestall 15 meter op i krattskogen. Tidligere fantes det 25 båter i Frafjord. Nu en tilsvarende mengde pinneved. Det var årsaken til at ingen hadde vært ute og reddet kaien og tonnene iland. Senere på eftermiddagen fant man et par-tre hele båter. Derav en langt oppe i småskogen, likesom en båt som var slynget op på trammen foran hoveddøren på Øyra fantes noenlunde hel. Dessuten strekker ødeleggelsene sig til en mengde redskaper og sykler som lå i naustene, lyregarn, makrellgarn og noter. Da man idag undersøkte ruinene viste det sig at 5 brislingnoter var så noenlunde brukbare. Derimot er altså alle notbåter ødelagt, flere store 8-æringer. I alt regner man med en skade på 10 a 15,000 kroner. Intet er assurert, bortsett fra en skøyte, som ikke blev videre ille medfart. Det er i og for sig ikke noen stor materiell skade, men det er likevel ikke så lite enda i en bygd som Frafjord, og det er da nesten alt som kunde tas.

Selve raset skjedde 1 km. utenfor

Frafjord på sydsiden av fjorden. Det var en stor hammer, Ytre Bjønnhammeren, ca. 150 meter oppe i fjellveggen som raste ut. Man merket i 1½9-tiden at det begynte å rase så smått, og siden holdt det på med lven og bulder hele formiddagen. Utrasningen foregikk noenlunde jevnt, så sjøen stadig gikk op til naustene, og det la sig en tett steinrøik utover fjorden. I 12-tiden foregikk en større utglidning. Fremdeles skjedde ingen større ulykke, men folkene var forberedt på at det skulde bli verre. Det gled stadig ut på begge sider av hammeren, og så klokken 13,30, raste hele blokken til sjøs under voldsomt spektakkel. Det så nesten ut som om steinmassenes trykk på vannet forplantet sig under overflaten, slik at sjøen reiste sig op ved breddene. Det var denne bølge som rev alt med sig og skylte langt op på land like til husene på Øyra.

Senere blev det stille i fjellet, mens sjøen steg og sank som en hurtig vekslende flod og fjære i forstørret målestokk. Hvor meget stein det er som er rast ut er ikke godt å si, men det er veldige masser. Fjellet er her meget sprødt, og ras er temmelig almindelige. Det var nøiaktig samme

Storbylgja fra raset

i Frafjord hadde so nær kosta menneskeliv. I eit naust på Dirdal var det eit par småbarn då bylgja kom. Lukka var at ein vaksen gut var med i naustet. Han var snartent nok til å springe upp på lemen og dra dei små til seg. Hadde borna vore åleine, vilde sudraget reist med dei.

05.11.1931

29.10.1931

Stavanger som utfartsby.

Dagsturen Dirdal—Giljestøl—Frafjord.

Som jøtters plogfurer skjærer Dirdalen og Fráfjorddalen sig inn i fjellvidda, — dypest i vest, men grener sig efter hvert ut i et utall av fjelldaler med myr og tjern, vann og elver.

Med Dirdal eller Fráfjord som utgangspunkt «ligger landet åpent» med høve til en rekke interessante tofturer. Disse trakter danner overgangen fra Ryfylke-natur med dype daler, forrevne bratte fjellsider og tunge fossefall — til Jærheias stille og øde daler mellom lyngvidder og knauser.

Inne i denne labyrinten kan turene legges efter som en har tid til rådighet, en dag, en uke, to uker kan en forvinnse der inne i ensomheten og komme solbrent og værbitte ut igjen på et av stoppestedene i Ryfylkefjordene eller på en av jernbanestasjonene på Jæren.

Som dagstur er fjellovergangen mellom Dirdal og Fráfjord fortrinlig. På noen få timer får en her se et stykke natur så stort og vekslende — fra veldyrkede grender til skog, seter og fjellvidder — at det er vel anvendt tid.

Det faller lagligst å ta turen fra Dirdal. Fra bryggen slynger veien sig side om side med elven opover den flate dalbunnen til den vakre grenden Gilja, på lag 5 kilometer lenger oppe. Her går en over broen og forbi en liten trevarefabrikk. Og så begynner en på Giljabrekka.

Opstigningen er lett og foregår på en bred sledevei, først over skogløse gressbakker, så videre gjennom furu- og bjørkeskog. Utsynet blir stadig friere. I sør ruver Madlandsheia, der driftveien slynger sig nedover langs elven fra Brekkestølen. I øst snevrer Dirdalen sig inn til et trangt, vilt juv, hvor veien fortsetter opover til Byrkjedal (Bilrute).

Veien til Fráfjord går i nord-nordøstlig retning. Efter en god times opstigning står en på høiden, med Giljavatn foran sig og Fráfjordhatten på andre siden av Fráfjorddalen. Giljavatn, bredt og fiskerikt, ligger i vakre omgivelser — lyngheier, skoglier og snau fjell øverst oppe; der blinker det i snøskavler utover forsommeren.

Ved vatnet ligger to støler, Månestølen på vestsiden og Vatne eller Giljastølen på østsiden. Vatne er en nødlagt gård, som i den senere tid er brukt til støl. Her

Giljastølen.

hever det godt med en god kaffekvøl.

Fra stølen fortsetter veien langs østsiden av vatnet i myrlende. Så bærer det op en bratt knekk, Middagsliå, til Middagstjødnå, derfra op et skar til venstre, og så står en på bråtet, rutens høieste punkt. Derfra har en et mektig utsyn over Fráfjorddalen og de omkringliggende fjell — Hatien, Brådlansheiane, Urknuten o. a.

Nu går det nedover Fráfjordbrekka. Den er bratt, men veien går over alt gjennom skog av bjørk, hegg og rogn og er slett ikke vanskelig. Nedover, stadig nedover ligger i små sving, til stien møter bygdeveien ved en stor sportshytte nede i dalbunnen.

På hele overgangen er det synlig stil. Dessuten følger telefonlinjen stien, så det er umulig å gå vill.

Turen over fjellet tar bare 3-4 timer.

Det er da god tid til å se sig om i Fráfjorddalen. Dalen er flat. En morene ligger tvers over og danner Molaugvatn. Nedenfor vatnet ligger Fráfjord-gårdene, på østsiden av Molaug-gårdene, lenger oppe Håland, Brådlund, Kommedal, Eikeskog og øverst oppe fjellgården Måen.

Mellom Eikeskog og Måen er den vakre Månefossen. En tur dit op er umaken verd — to timers gang på landevei op til fossen og ned igjen til sportshytta.

Så følger en landeveien videre nedover forbi Fráfjordgårdene, og på en halv time når en ned til bryggen, som ligger under fjellveggen på sørsiden av Fráfjordbotn.

Mulen kalles odden mellom Dirdal og Fráfjord. Her finner en like ved sjøen den elendommelige stinks Mulanassen — et forstelt ansikt fra risekampenes saga. —

Jog.

13.06.1930

A/S Høgsljord Ruteselskap Søndagsrute.

D/S »Frost« fra Stavanger kl. 8 fm. til Fráfjord og mellomsteder. Fra Fráfjord kl. 4 $\frac{1}{2}$ eftm., Dirdal 5, Helle 5 $\frac{1}{4}$, Forsand 5 $\frac{3}{4}$, Høle 6, Arnøy 6 $\frac{1}{4}$, Meling 6 $\frac{1}{2}$, Bergsægel 6 $\frac{3}{4}$, til Stavanger kl. 8.

Forsand skulestyre.

hadde møte torsdag og handsama m. a. budgettframlegget for 1932—33. Det vart sett upp 294 veker storskule og 99 veker småskule. I storskulen vert det 3 veker mindre enn fjor. Desse vekene vart tekne av skulen i Lysebotn, for som barnetalet er i den krinsen, såg ein det naudsynleg å ta av. Øvre Espedal og Maudal vilde ein få læraren ved framhaldsskulen til å ta ogso komande vinter. Ved Eiane skule vert det truleg 17 born frå hausten, men som tida no er, lyt ein fyrebils freista å ha skulen udelte.

Lærarane i Byrkjedal og Dirdal fekk pengar løyvt til å kjøpe komfyr. Til lærarbustaden i Nedre Espedal vart det vedteke å kjøpe ny omn. Dirdal søkte um livdskur. Frå Byrkjedal og Mjåland vart det søkt um vøling av skulehusa. Nedre Espedal og Eiane ynskte leikeplassane vølte. Ein fann ikkje plass på budgettet til dette, men vilde la byggjenemnda sjå på tilhøva og kome med fråsegn.

Nettoutlegget vart so sett opp med 14,787 kroner, det er umlag 800 kroner mindre enn ifjor.

— Ein krins hadde sendt rekning på ved til 26 kroner famnen. Rekninga vart send tilbake, for ein fann prisen for høg.

— Skuledirektøren hadde talt til at skuleåret burde reknast frå 1. juli. Dette vart vedteke. Barn i avgangsklassane må soleis gå i skulen til sumarferien. Dei som skal ta til på skulen, må fylle 7 år før 1. september.

— Den skriftlege prøva skal i år vere den 23. og 25. april. Som medlemer av eksamensnemnda vart K. O. Molaug og Kristian Ervik valde. Med frå før er Oscar Espedal og Ingulv Arrestad.

— Skulestyret vilde telje til at Håkon Espedal fekk plass på skuleskipet «Sørlandet».

— Det var kome ein spurnad frå departementet um skulestyret vilde tilrå at staten skipar 2 års opplæring for lærarar i småskulen ved sida av den 4-årige opplæringa for lærarar i storskulen. Med 8 mot 4 røyster vart det vedteke å rå frå dette.

15.02.1932

Vårvinna er begynt i Byrkjedal.

Fra Byrkjedal meldes til Aftenbladet: Vårvinna er så smått begynt her nu. Snøen har gått fort de siste dagene, men ennå er det meget igjen, især når en kommer op i bakkene på sørsiden. Veien mellem Byrkjedal og Veen kan kjøres på hjul. På veien op til Maudal må en delvis nytte slede ennå. Opper Østebødalen kommer en ikke lenger enn til Mjåland med kjærre; derfra og til Østebø må en bruke slede. Hvis det fortsetter med det milde været, vil snøen gå fort. Så langt frem på våren som nu er det heller ikke videre frost i jorden.

30.04.1931

Dødsulykke under vedløyping.

Ei syrgjeleg ulykke bar onsdag middag til på Helmikstøl i Lysefjorden på hi sida fjorden frå Fløyrlø. Tri av sønene til Nils Helmikstøl dreiv på med å ta heim ved på ein løypestreng. Den eine av dei, Magnus Øisten, tok imot byrdene og ei av dei råka han so hardt at han døydde straks. Anten har han ikkje vore merksam på at ei byrd var på veg ned, eller og har byrda på ein eller annan måte kome laus av strengen. Magnus var berre 18 år gamal.

01.04.1932

Endå eit nytt elektrisk anlegg på Gilja.

Det er før meldt i Aftenbladet at Aksel Gilje, Dirdal, skal få sitt eige elektrisitetsverk. No vert det fortalt at endå eit nytt verk er i emning. Det er Jakob, Serinius og Knut K. Gilje som vil byggje ut kvernfallet for elektrisk drift. Fallet ligg i bekken tett bak heimehusa, so det vert svært svint å få anlegget i stand. Det skal gi 20 hestekrefter og vil skaffe nok straum til husbruk for alle tri-bruka. Når dette kjem i stand vil alle mann på Gilja ha elektrisk straum frå eigne verk. Det vert då fire små elektriske verk på garden. Og billege er dei alle. Men di bøndene gjer mykje av arbeidet sjølv.

Dei Gilja har vorte kjende som dugande jordbrukarar, og endå meir for arbeidet med steinen. Serinius Gilja, som på nokre år har rydda bøen sin for stein, har no gjort eit nytt gildt arbeid. Steinen som måtte vekk frå bøen, har han sprengt upp til fin murestein og brukt han til eit gildt sauehus. Det er so stort at det rømer minst 50 sauer. Veggene er av dobbel mur og sementfuga på innsida, so huset kan brukast til grisehus og. Alt arbeidet har Serinius og brørne hans gjort sjølv. I kontant pengeutlegg har det gått med berre 2—300 kroner til material på taket og sement til murane. Alt arbeid er handfritt gjort, so det er ei pryd for syn og sans. Det løner seg for andre bønder å sjå på dette gilde tiltak.

Meldar.

Meir elektrisitet i Frafjord.

Bonde Trygve Brådland i Frafjord arbeider med eit nytt lysverk åt Brådlandsgarden. Når det er ferdigt, vil heile Frafjord so nær som Eikeskog og Øyren ha elektrisk lys.

05.01.1937

Storflom i Dirdalselven.

Veien sperret av steinblokk.

Fra Byrkjedal meldes: Igår var det storflom i Dirdalselven. De siste dagers regn og snesmeltingen var årsak til store vannmasser. Gamle folk sier at der ikke har vært så stor flom på mange år. Byrkjedalslona har ikke vært så stor siden uttappingen i 1925. Noen større skade er dog ikke skjedd.

Veiene har også fått en påkjenning. Mellem Byrkjedal og Gilja, ca. 1 km. fra Byrkjedal var veien stengt for bil av en større steinblokk. Mellem Byrkjedal og Motland har elven gått over veien i ca. 70—80 meters lengde og sopt bort grus og en del av veilegemet, dog ikke verre enn at det kunde gå an å kjøre med hest.

Også mellem Byrkjedal og Maudal har veien fått skade. En veldig steinblokk har sperret trafikken fullstendig for bil og hest. Idag er folk på farten for å gjøre veien ryddig, og det vil antagelig bli farbart i løpet av dagen.

24.04.1933

19.12.1932

Mange krav um stølsvegar i Forsand.

Veg til Lysestølane, til skilauparstølane i Espedalen, til den nedlagde Vatnegarden og til Noddalen i Frafjord.

Eit medlem av Forsand heradstyre fortel i ein samtale med Aftenbladet at det no er kome svært i skotet med stølsvegar i Forsand. I alt fire slike er no på tale. Det er i Lyse, Øvre Espedal, Frafjord og Gilja. Stølsvegen i Lyse, som Aftenbladet har skrive um, skal ha mest von um å vinne fram no i fyrste umgang.

Ein Espedalsmann fortel at stølsvegen deira er 2 km. lang. Stølen ligg på sørside av heimebøen, oppå fjellet. Der er i alt 12 stølshus som er haldne godt i stand, og dertil er det mange høyløer. Um stølen det siste ikkje har vore brukt til mjølkefe, so har han heile tida vorte nytta til beite og slått. Dei siste åra er nokre stølshus sette i betre stand og har vore burtleigde til påsketuristar. I år ventar dei stort innrykk av byfolk i påskehelga. Etter eit lausleg overslag skulde vegen kome på 6000 kroner, derav 3000 kroner i tilskot av staten.

I Frafjord er det ikkje å tenkje på veg til stølen, som ligg på nordre fjellet ved botnen av fjorden. Men uppe ved Molaug er det både

slått i Norddalen og stølsbruk lenger uppe. Det er vel der det kunde verte tale um veg. Den vilde kome vel med for mykje av bygdefolket.

Finaste lende for ein stølsveg i heile heradet er på Gilja. Nordre Giljastølen eller Vatne ligg ei halv mils veg oppå fjellet. Vatne er gamal gard. Det har budd folk der frå utgamle tider til for vel 100 år sidan. Gamle Nils Frafjord fortalde at når Frafjordfolket var i gjestebod på Vatne, brukte dei ostar til sæte.

Vatne er ein uvanleg ven støl med fine bøar, som lett kan dyrkast upp. Like ved ligg og Kvidalandsstølen, som og vil få same nytte av vegen. Langs store luter av anlegget er det fin skog, både lauvskog og barskog. Og innover fjellet er svære og gilde beitevidder. Det vert fortalt at vegingeniøren hadde god tru på at det her laut kome ein veg, som kanskje kunde verte køyrande med hjul. For den arbeidsungdomen der inne vilde eit slikt veganlegg verte til god hjelp.

Onsdag 22. april 1931.

Drept av en stein.

Ved middagstider igår hendte en trist ulykke på veien mellom Røge bru og Dirdal. En mann som satt på en grusbil blev 200 meter ovenfor Dirdal rammet i hodet av en stein som falt ned fra den bratte ur ovenfor. Mannen døde øieblikkelig. Den forulykte het Magnus Dirdal. Han var sønn av veivokter Marselius Dirdal og var 27 år gammel og ugift.

22.04.1931

En vyrd Forsand-bu.

En av de mest kjente og vyrdede menn i Forsand, Peder T. Håland, var den 12. desember 60 år.

Han er runnen av gode bondefolk. I ung alder kom han med i det offentlige liv, og siden har han hatt sin faste plass i alle de tillitshverv som velgerne kan sette en mann til. Det som særpreger Håland er en klar, nobel tenkemåte, en human opptreden og et godt hjertelag for bygden og bygdefolkets fremgang og vel. I sitt virke ellers har han vist sig som en dyktig gårdbruker og en nevenyttig håndverker. Hans velstelte og trivelige gård og hjem på Håland i Frafjord vidner om god gammel bondekultur. Peder Håland representerer med ære vår oplyste og dannede bondestand.

19.12.1932

Utstrakt ulovlig laksefiske i Frafjord.

En rekke fiskere vil bli mulktet for fiske med slyenot i elvemunningen.

I de senere år har fisket i Dirdalselven og i Frafjordselven vært temmelig skralt. Som en av grunnene heril mener man at fisket med kilenot ute i fjorden har vært. Men dessuten har man hatt mistanke om at der har vært drevet adskillig ulovlig fiske med slyenot i elvemunningene, og ifjor sommer anmeldte eierne at fiskeretten i Dirdals- og Frafjordselven til lensmannen at der blev drevet et utstrakt ulovlig fiske.

I løpet av høsten og vinteren har det pågått efterforskning i denne sak, og efter hvad vi erfarer ved henvendelse til Rogaland Politikammer er det i en rekke tilfelle funnet bevis for ulovlig fiske i Frafjordelven.

16.11.1933

Stavanger, 26 april 1934.

Rettssak om ulovlig fiske i Frafjord.

Bare en av syv vedtok mulkten.

Som tidligere nevnt har der vært drevet et utstrakt ulovlig fiske med slyenot i Dirdal og Frafjord, og i vinter blev 7 fiskere av Rogaland politikammer ilagt mulkter. Det gjaldt ulovlig fiske i Frafjord.

Efter hvad vi nu hører har bare en av disse vedtatt mulkten, mens de andre seks har villet ha saken inn for herredsretten. Saken skal behandles i neste måned i Frafjord. Ingen av de mulkterte fiskere er fra Frafjord.

Overtredelsen gjelder fiske med slyenot. I lakselovens paragraf 21 bestemmes det at til fiske av laks eller sjøaure må ikke brukes bundne redskaper med mindre masker enn 5.8 cm. mellem knutene innenfor en avstand av 400 meter fra utløp av elv, hvori laks eller sjøaure går op.

Efter hvad det fortelles, skal forholdene med ulovlig fiske efter laks i Høgsfjord være meget bedre i år.

Tørrfot-skoen.

En ny oppfinnelse.

Det har vel hendt både den ene og den andre at han har vært i møie med fot. tøiet når han vabbet i den våte åkermolda eller annen fuktighet. Skoene trekker, føttene blir kalde og klamme. Tresko eller klogger er vel nok der sølen ikke er altfor dyp, men de slutter så dårlig om foten at rusk og rask legger sig i, og i farten kan man gjerne trø dem fast så de går av. Gummistøvler er jo bra på sin måte, men de vil gjerne slå sig innvessig, så foten blir klam selv om ingen fuktighet trenger inn utenfra.

Nu ser det ut til at man skal kunne rå med disse vanskeligheter. Eierne av Moluf trevarefabrikk i Frafjord, hr. Knud Molaug, har nettop søkt patent på en sko som kan bli til god hjelp. Tørrfot-skoen er den blitt døpt.

Ved Moluf trevarefabrikk har man i mange år drevet med å lage trebunner. Det nye patent går ut på at trebunnen lages nokså tynn. Under denne legges en komplett gummibunn — hæl og såle i et stykke slik at kantene av bunnen griper op om treet og optar slitasjen. Overlærrets og gummiens kanter brettes om hinannen så skoen blir helt vanntett. Man kan lage tøfler, støvler, høistøvler, hvad man vil. Man undgår i alle tilfelle å få fuktighet gjennom sålen, eller fuktighet på grunn av ufdunstning fra huden.

Tørrfotskoen ser allikevel ganske net og kjennes ganske behagelig. For skolebarn må den være sers god i væte og sneslaps. Det varer vel ikke så lenge før den kommer i handelen. P. M.

26.04.1934

Gullbrudlaup i Dirdal.

Bonde Kristian L. Gilje og kona Berta har gullbrudlaup 11. juni.

Kristian Gilje er fødd på Gilje i Dirdal 13. januar 1846. Faren var Lars Knutson Gilje og mora Anna Halvorsdotter frå Maudal. Berta Gilje er fødd i Bjerkreim, på fjellgarden Brattebø i Ørsdalen. Far hennar var bonde Knut Brattebø og mora Anna Sigbjørnsdotter Håland i Fjotland. Berta er fødd 28. april 1858. Ho har nylig fylt 75 år, mannen er over 87.

Gullbrudeparet har i sitt lange samliv havt gard på Gilje. Ved sida dreiv dei nokre år landhandel i Giljahagen. Den har no versonen, Torstein O. Gilje, teke imot. Dertil har Kristian Gilje i lang tid vore fehandlar. Han har soleis mykje vore på farten burte frå heimen, og kona har då havt tilsynet med barneflokket og gardsstellet.

No har ein av sønene overteke garden. Men dei gamle er enno arbeidsføre og hjelper til med arbeidet dagstøtt. Kona steller åleine huset for sonen, som er ugift.

Gullbrudeparet har havt 10 barn. 6 er døde og 4 gutar er i live. Ein er i Amerika, ein er tilsynsmann på Vålandshaugen, og dei to andre driv gardsbruk.

Kristian og Berta Gilje er av det gamle slaget, fredsæle og trauste i alt si ferd. Livet har vore skiftande med både solskin og tunge stunder, men dei gamle har bore alt med tålugt mod. Frå kjenningar og vener vil tankane gå mot heimen på Gilja hegtidsdagen.

J. O.

Planar um gravplass og bedehus i Frafjord.

Postløraren har fått seg bil.

Ei tid var det von um at storindustrien skulde finne heimvist i Frafjord. Men det vart ikkje noko av det, og no held dei på og løysar upp avtalane. So får bøndene råde seg sjølv, som det skal vere. Noko av det fyrste som då vart gjort, er å krevje utskifting over beitemarka ned mot sjøen. Då vil det kome ny sving i jordbruket, for dei gamle bøane er ferdigdyrka. Når kvar bonde får sin teig utskift, vert det nytt arbeid, og nye heimar kjem til å reise seg. Det siste er det reist to nye heimar der nede, og fleire kjem nok etter.

Frafjord har no gravplass på Dirdal. Det er det lita meining i, og eg høyrer dei vil gjere ålvor av å få ein for seg sjølv, og so eit bedehus attåt. No har dei bare ungdomshuset i Kommedal til møtestad. Det er lite, og so ligg det litt langt uppe for folk i nedre luten av dalen.

Sumarsdag har dei Frafjord det greitt med post og båt. Rutebåten kjem mest kvar dag, og dei fleste dagane er Stavangerblada framme i 20-tida same dagen dei kjem ut. Vintersdag er det verre. Då kan isen stengje heilt, og elles er det ikkje båt og post kvar dag då. Frå båtbyggja og upp til Eikeskog, den øvste garden i dalen, er det god veg. Og no har Knut Moluf kjøpt bil og. Ein drosjebil med tilhengar for varer. Knut er postopnar og postlørar. Han var lei av å køyre med hest eller sykkel i myrkne og uver. Bilen var betre.

Frå Frafjordbotnen til Dirdal er berre 6 kilometer. Ein og annan har nok drøymt um ein flat fin veg gjenom flogbratte fjellet og grøne lia denne stubben. I nemnda for Ryfylkevegen har tanken sakte vore framme — halvt skjemt og halvt i ålvor, kanhende. Men berre vent, — det er bygde vegar som har mindre for seg enn Frafjordvegen, 100,000 eller 200,000 kroner til ein slik veg er ikkje utenkjande i våre dagar. Ei driftig bygd som Frafjord med sine rike fjellbeite, gildt laksefiske, gamal trevareindustri og veldrive jordbruk bør ikkje i det uendelege sakne veg ut til verda. Og ein dag kan det nok verte bruk for fossekrafta med.

Stort bureisingsprosjekt i Forsand

Vinddalen vil gi plass til 15—20 store bruk.

I Forsand heradstyre sitt møte laurdag tok Forsand arbeidarlag opp spørsmålet om kolonisering av Vinddalen. Det vart gjort framlegg om at heradstyret skulde gå inn som buresingslag. Etter eit drygt ordsifte vart det vedteke at jordstyret skulde sjå nærare på tilhøva.

Dette feltet som ligg 4—5 kilometer inn frå Øvre Espedalen ligg uvanleg godt til for bureising. Det

er heilt flatt og ein stor del av jorda er slik at ho kan pløiast opp. Det må venteleg gravast nokre veiter i nedste luten av feltet, men elles er jorda fin og god.

Veg må det byggjast, men den er også lett å leggja. Vinddalen ligg bortimot 200 meter over havet.

Ein reknar med at det er 12-1500 mål dyrkbar jord. Dessutan er det gode beitestrekningar og skog.

05.12.1938

Oldtidsminner i Frafjord.

„Franesteinen“ skal tilbake på sin gamle plass Naturfredningsforeningen og museumsdirektøren på besøk.

Medlemmer av Naturfredningsforeningens styre med formannen, materialforvalter Ådnesen i spissen, var igår på tur til Frafjord sammen med museumsdirektør dr. Jan Petersen og andre interesserte. Turen gjaldt forskjellige oldtidslevninger der inne, en stein som har vært kjent under navnet „Franesteinen“, tre gravhauger og en hustuft.

Steinen har oprinnelig stått på gårdbruker Gabriel Frafjords mark, og blev i sin tid av veivesenet brukt som underlag for en bro over en bekk, Storbekken kalt, ved hovedveien. Den er $2\frac{1}{2}$ à 3 meter lang. Etter å ha tatt den i øiesyn fikk man eierens tillatelse til å sette den op igjen på det sted hvor den har stått før.

Franesteinen skal efter hvad det fortelles være en gammel husgud. En gammel kvinne som døde for noen år siden, 102 år gammel, Bodil Frafjord, kunde endog huske at det i hennes barndom blev ofret øl og annet til den.

De tre gravhaugene som man også skulde se på, ligger på Molaug. De to av dem mente museumsdirektøren burde bevares. De kan så senere i tilfelle bli undersøkt nærmere.

Hustuften ligger ovenfor Molaugvatnet og er $18 \times 5\frac{1}{2}$ meter. Der er visstnok ikke meget å se, og museumsdirektøren mente det ikke var nødvendig å frede den, men den kunde selvsagt allikevel bli bevart og kunde bli undersøkt nærmere ved en senere leilighet.

06.01.1933

Kjent fjellmann og hans svigersønn omkommer i Lysefjorden.

*To mann av redningsmannskapet gikk og
gjennom isen, men blev reddet.*

En fryktelig kamp for livet i råken.

Det blev en trist helg i Lysebotn. To mann som var ventet hjem på vanlig helgebesøk fra Fløyrlí kom ikke. Isen tok dem, og sorgen senket sig over den vintermørke fjordbygden der en er så vel fortrolig med den hårde kamp for tilværelsen.

Efter endt dagsverk skulde Ingebret Fløyrlí og hans to svigersønner, Olav Selvig og Konrad Simonsen ved 15-tiden dra hjem til Lyse på helgebesøk. De pleier ellers å bruke motorbåt, men nu lå fjorden islagt, så de hadde ikke annet å gjøre enn å ta isen fatt.

De prøvde skøitene først, men det var så blautt på isen at de gjorde vendereis til Fløyrlí og byttet skøitene med ski.

Så var de velbeholdne kommet så langt som til Håheller, omtrent midtveis mellom Lyse og Fløyrlí da Ingebret og Olav som var først, gikk igjennom isen. Konrad Simonsen prøvde først å komme dem til hjelp, men da isen sviktet under ham også, fant han det rådeligst å hente hjelp i Fløyrlí, og han løp omkapp med døden.

I Fløyrlí blev det stort opbrudd av folk som skyndte sig avsted med det redningsmateriell som i farten

kunde skaffes, en båt blev slept med.

To yngre menn, Berner Kallid og Adne Selvig en bro Olav Selvig, som gikk på ski, i teten. Da de var kommet 50 meter fra ulykkesstedet, kunde de skimte to skikkelser i råken. De bakset enda, syntes de, og håpet så smått å komme tidsnok, da isen brast under dem og de hadde nok med å prøve å berge sig selv. Men først da det øvrige redningsmannskap kom fram med båten, fikk de dem op.

Men da var de to i råken forsvunnet. De hadde prøvd å slå sig gjennom isen for å komme nærmere land, men greide det ikke.

Redningsmannskapet gikk straks i gang med å sokne. Men først søndag fant en likene, det ene om formiddagen og det andre om eftermiddagen. Likene blev funnet på 7—8 favner vann.

Ingebret Fløyrlí var vel 60 år gammel. Han var en av dem som nu kjente Lyseheiene best, en fjellmann av de sjeldne som en trygt betrodde sig til. Han var kjent og avholdt av alle fjellturistene. Han overleves av hustru og flere voksne barn.

Olav Selvig var i 34-års alderen og overleves av hustru og to barn.

Brislingfisket begynner 1. juni.

Fra Hermetikkfabrikkenes noteringsutvalg har vi mottatt følgende kommunike:

Lørdag avholdtes i Stavanger forhandlingsmøte mellom representanter for fiskerorganisasjonene og Hermetikkfabrikkenes Noteringsutvalg. Der var fremmøtt representanter for Oslofjorden, Rogaland og Hordaland. Partenes forhandlere enedes om et forslag til overens-

komst om brislingpris og leveringsvilkår, som anbefales vedtatt av de respektive organisasjoner. Svar ventes avgitt i morgen, tirsdag.

Forhandlerne enedes også om å foreslå at brislingfisket tar sin begynnelse 1. juni idet fabrikkene ikke

Overenskomst om pris og leveringsvilkår ventes å foreligge imorgen.

skal ta imot brisling som måtte være fanget tidligere.

Kl. 12 i morgen har Noteringsutvalget møte i Hermetikklaboratoriet til behandling av fiskerorganisasjonenes svar.

29.05.1933

Fredag 2. juni 1933

Ledige plasser

Dyktige tredere og leggere

får arbeide fra 3. pinsedag ved våre fabrikker.

Braadland, øvre og nedre og Hillevåg. Concord Canning Co.
Borgens fabrik, Lervik, Rosenberg. Henv. Kontrollørene.

SAE4706

De Forenede Hermetikkfabrikker As.

Tredere, leggere, avpassere

får plass straks.

SAE4772

Mydland Canning Co.

Tredere, leggere og en avpasser

får plass.

SAE4775

Neptun Canning Co.

Tredere og leggere

kan få arbeid.

Norway Preserving Co. A/s, Lerviksveien 25.

Snøforholdene i Madland og Byrkjedal.

Skiløpere som var på Madland igår melder om en fin dag. Riktignok var det meste av vintersnøen nu gått, men det var falt nysnø fredag og lørdag. Igår kveld snedde det også.

Vi har idag fått melding fra Byrkjedal om at biler nu kan kjøre like til Maudal. Mellom Byrkjedal og Veen er det også ryddiggjort for biler. Til Maudal kan en ikke komme frem, da det er adskillig snø der.

Innover Hunnødalen ovenfor Østebø er det nokså bra skiføre.

Igår snedde det av og til, idag er det regn.

03.04.1933

02.06.1933

Ny lærerbustad i Frafjord.

Lærarbustaden i Frafjord er nu ferdig. Byggjetillanget er kome fra Blok Watne, Sandnes. Bygningsmenn i Frafjord har sett upp huset. Kommunen har ikkje havt utlegg til grunngravinga og køyring av byggjetillanget. Folk i krinsen har teke det på seg. Huset — utan blodklødning og måling — kostar kring 4000 kroner.

03.11.1936

Skaden i Dirdal.

Om angrepet på Dirdal berettes det at to våningshus ble fullstendig ødelagt, og andre hus har fått skader. På ett hus er således hele kvisten revet vekk.

To løer er også jevnet med jorden. I alt ble 40 kyr og 60 sauer drept under angrepet, fortelles det. Noen sikker oppgave over hvor meget som er ødelagt, foreligger ikke ennå.

24.04.1940

VÆRET: Se side 2

Stavanger Aftenblad

Tirsdag 9 april 1940

Nr. 82

Bladet kommer ut med 2 utgaver om dagen, kl. 12.30 og kl. 14.30 de 5 virkedager i uken, lørdag en utgave kl. 12. Abonnementspris 6 kr. kvartals, 22 1/2 kr. halv, abonnementsrent 15 øre. Lønssalg: Lørdag 25 øre, andre dager 15 øre.

48. årgang

Tirsdag 9 april 1940

Tyske tropper har satt seg fast flere steder i Norge

Stavanger flygeplass besatt etter bombardement av fly

Tyske stridskrefter har siden i går kveld gjort landingsplasser på rekke steder i Sør-Norge. Etter de meldingene som nå foreligger, har et landingsplass i Oslofjorden ikke lenger. I Oslo har en kunnet høre skyting ute i fjorden, og det har vært slutt flyalarm i byen flere ganger i natt. En melding i 6-tiden i morges fortalte at det var store flystyrker over byen.

Et par tyske krigsskip har trengt inn til Horten. Det er gjort landgang i Egersund. Et par store krigsskip skal være kommet inn dit, og har landset 2000 mann.

Ved Bergen har det vært hard strid i natt. I dag tidlig ble det meldt at Evarsen festning var falt, og at det stod tyske tropper i byen.

Også på Trondhølm skal det vært landset tyske tropper.

Bombes som ikke eksploderte i Strandgaten i morges. En av dem som bombene har truffet er her.

»Ægir« sunket ved Hundvåg. 13 mann er drept og flere såret.

Norge i krig med Tyskland.

Den amerikanske stasjon i Norge, mrs. Harrison, har fulgt meldinger fra London med det amerikanske utenriksdepartement, at Norge er i krig med Tyskland. Mrs. Harrison har fått denne melding fra den norske utenriksminister.

I krig.

NAFTEN D. 9. APRIL 1940 vil bli som en av de alvorligste i norsk historie. Vi har nå kommet inn i krig.

I 175 år har vi båret i oss, båret i oss i verden, men Sverige har en så lang historie som oss, vi har båret i oss de alvorligste kriger i vår historie fra 1807-1814 for å få Norge fri. For den tiden hadde vi en periode på 60 år som krig. I løpet av de siste 100 år har vi båret i oss i krig i 70 år.

I alle år har vi båret i oss politiske kriger som Norge sett sine kriger inn på.

Sola flygeplass er tatt.

Over 100 mann ned i fallskjerm.

Stavanger flygeplass ble tatt av tyske tropper tidlig i formiddag. I 6-tiden kom det en stor gruppe tyske fly over plassen og kastet ned bombes. Det ble sagt på den tiden at flygeplassen og andre steder. En melding etter hopper det tok ut i fallskjerm fra flyene, minst 100 mann, sier de som så på. I det øyeblikket kom de helt ned, og kom etter var flygeplassen i tyskernes besittelse. Det tyske drevet ble borte, og flyene gikk ned.

En stor norsk soldat ble sendt

til Stavanger stridskrets, allene har en sagt til de norske troppene der ute.

Tolk i østret melding flygeplassen tok tidlig til 6-tiden at en stor gruppe tyske soldater var blitt ned i fallskjerm ved flygeplassen i 10-tiden.

Tropper til Sola med fly.

Senere blir det meldt at det stadig kommer nye fly til Sola. Såvidt en kan skjønne, har de tropper transportert med seg.

Bomber over Sola og Stavanger.

Flere nedslag i Strandgaten, men bombene eksploderte ikke.

Ved 6-tiden begynte tyske bombefly å kaste om flygeplassen på Sola og Stavanger. Samtidig gikk det flyalarm. Mellom kl. 8 og 9 ble det kastet ned 10-12 bomber på selve flygeplassen, og noen så ut til å ramme hus på nordsida av plassen. Selvs begynte på flygeplassen er ikke bombet.

6 fly holdt det gløende i lav høyde, forteller et øyevitne. Det er så utvilsomt. Det skytes på dem med maskingevær, men det ser ut til å være med en med et, så hun. Den så hadde hatt en kasse balle.

Faren over gikk kl. 9.14.

I 10-tiden i morges kastet et tysk fly ned bomber i østret omkring Bekingsgaten—Strandgaten.

Det ble kastet ned 5 bombes. En av bombene gikk gjennom en vegg i et hus i Bekingsgaten og ramponerte der svært.

En annen gikk gjennom muren på hjørnet av Bekingsgaten—Øvre Strandgaten. Bomben borte seg tross gjennom taket og ut veggene mot Øvre Strandgaten og østret en del del tøverk, men ingen skal være kommet til skade.

Nedre Strandgaten 30 ble opslått

og ramponert av en bombe. Tøverk og glassplinter lå stredd i gaten.

Været hadde det gått utover Matsvigs gate i Øvre Strandgaten.

Her hadde bomben gått inn gjennom en av de store apertisjennene og herjet svært både på fasaden og inn i kaffens. Tøverk og vindruiser var ødelagt både i første og annen etasje. En dame fikk et så alvorlig støk at hun måtte kjøre til sykehuset.

I Bekingsgaten hadde bomben skåret huser i adfalten. Ingen av bombene er eksplodert. De li mest i gaten i formiddag. De var en lag en halv meter lange og 15 cm i diameter.

Mobilisering

Det gikk i natt et ordre til allmøttlig mobilisering.

En uhørt voldsdåd fra tysk side.

DEN TYSKE REGJERING STILTE HELT UANTAGELIGE KRAV

Og den norske regjeringen forkaster dem.

Kl. 8.40 fikk Stavanger krigskrefter ut med det samme Glassvadd skulle gi en viktig melding.

På Oslo direktør meldte han om at den tyske minister i Oslo hadde vært hos utenriksminister Kvalø. I 5-tiden i morges og fortalte han om tyske krav i forbindelse av at tyskerne hadde borte enkelte steder

av Norge. Den tyske minister antatte hjelp om at nordmennene ikke ville sette seg til motværge.

De tyske krav ble hurtig offentliggjort for regjeringen, som hadde sinnet svært høyt mot dem. Det var en utvilsomt forkastelig sak.

Tyskerne sendte fly og med ut

de var ned til dette land, men ville engelskmenne eller franskmennene gjøre det. Men dette hadde ingen fra på.

Det er en svært voldsdådlig Tyskland har gjort seg skyldig i, og som det fra regjeringen.

Etter hvert er at den norske de tilstand ikke skal være så lange.

Det var »Ægir«.

Det opplyses senere at det var »Ægir« som ble truffet av den tyske bomben.

(Se forrige side 2)

Tyskere påny i Sønder-Jylland

I lange meldinger fra New York Times. Kjøpmannskorrespondent har tyske tropper gått over den sønderjyske grense. København radio er stemt, den er besatt av tyske tropper. Tyske krigsskip er kommet til Middelhavet ved Odense.

I Berlin beskreif man at man har gått til invasjon av Danmark.

Norge og Danmark tatt under Tysklands beskyttelse.

Den tyske overkommandoen har i formiddag sendt ut melding om at Tyskland som et motbrik mot Vestmaktens stikk har tatt Danmark og Norge under sin beskyttelse, og at sterke styrker er innstasjonert i forbindelse av sendt til de to land.

Miseperring av svenske havner.

Fra Berlin ble det meldt at den tyske flåten har lagt miseperringen rundt alle de svenske havnene ved Kertepet.

Stridskrefter av alle våpenarter.

Den tyske kommandoen meldte for å mottake seg det britiske angrepet som så ut i gang mot Danmark og Norges nøytralitet har den tyske kommandoen overtatt den varierende beskyttelse av disse land. I den anledning er det i dag morges i begge land landstilt sterke tyske stridskrefter av alle våpenarter for å beskytte tyske stridskrefter av alle våpenarter.

Uttakene avgrenset til 180 kroner.

Bankene har avgrenset uttakene til 100 kroner på hver bankkonto. Ellers arbeider en som vanlig men med liten pløging.

Rosenberg nek. verketet av seg.

Bruk ikke telefonen i utide.

La viktige meldinger komme fram.

Ikke luftverntilstand i Stavanger.

Stavanger er ikke erklært i luftverntilstand, og det er ikke påbegynt evakuering. De som ønsker å evakuere frivillig, må ikke seg at de skal komme frem til det nye stedet.

Ellers kan det være like trygt i byen som andre steder. I tillegg som situasjonen er nå.

Tyskere i Tønsberg

Fra Tønsberg meldes kl. 5.30 at de ble landset en avdeling tyske tropper ved Valle utenfor byen. Det skal være en lag 20 mann. Befolkningen har latt seg roe og har begynt seg roe over mot Tønsberg. Fra norsk side ble det derfor et skudd, men tyskerne forble ublidt rolig.

